EURÓPAI
BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2018.1.25.
COM(2018) 44 final

A BIZOTTSÁG JELENTÉSE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A TANÁCSNAK, AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK ÉS A RÉGIÓK BIZOTTSÁGÁNAK

az aktív és passzív választójognak a helyhatósági választásokon történő gyakorlásáról szóló 94/80/EK irányelv alkalmazásáról

1. 1. BEVEZETÉS

Európa jövője polgárainak azon képességén múlik, hogy megőrizzék az őket összekötő közös értékeket: a demokráciát, a jogállamiság elvét és az alapvető jogokat. A szabad és tisztességes választások a demokrácia alapvető megnyilvánulásának számítanak, ezenkívül az EU-ban zajló választásoknak a legmagasabb demokratikus normákat kell követniük. Ahogyan azt a Bizottság elnöke, Jean-Claude Juncker 2017 szeptemberében az Európai Unió helyzetéről szóló értékelő beszédében megfogalmazta[1], itt az ideje annak, hogy munkához lássunk, és 2025-ig kiépítsünk egy egységesebb, erősebb, demokratikusabb Európát.

A települési, illetve helyi önkormányzatok az európai polgárokhoz legközelebb álló kormányzási szintet testesítik meg, és az európai politikai élet olyan lényeges részét képezik, amely közvetlenül érinti az embereket. A helyhatósági választásokon történő demokratikus részvétel a helyi közösség iránti szélesebb körű elkötelezettséget tükrözi. Összefügg továbbá a nagyobb mértékű társadalmi befogadással, az összetartozás érzésével és a szélesebb körű demokratikus szerepvállalással is. A tagállamok területén történő szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való jogukat gyakorló uniós polgárok (a továbbiakban: mobil uniós polgárok) azonban kockáztatják, hogy szabad mozgásuk közben elszakadnak a helyi politikai kultúrától.

1.1. Választójog a helyhatósági választásokon

Az uniós polgárság minden uniós polgárnak jogot biztosít arra, hogy – az állampolgárokéval azonos feltételek mellett – választásra jogosult és választható legyen a helyhatósági és az európai parlamenti választásokon, függetlenül attól, hogy állampolgára-e annak az uniós tagállamnak, amelyben tartózkodik. Ezt a jogot az Európai Unió működéséről szóló szerződés[2] 22. cikkének (1) bekezdése rögzíti. Az e jog gyakorlására vonatkozó részletes szabályokat a 94/80/EK tanácsi irányelv állapította meg (a továbbiakban: irányelv)[3].

Két korlátozás azonban fennáll. Először is egy tagállam dönthet úgy, hogy csak saját állampolgárai legyenek jogosultak jelöltetni magukat az alapszintű helyhatósági egység végrehajtó testületének vezetőjeként[4]. Másodszor, ha a választójoggal rendelkező polgárok több mint 20 %-át olyan lakosok alkotják, akik másik ország állampolgárai, a tagállam meghatározott idejű ott-tartózkodást szabhat annak feltételéül, hogy a külföldi állampolgárok részt vehessenek a helyhatósági választásokon.

1.2. A jelentés tartalma

Ebben a harmadik jelentésben[5], amely az uniós polgárságról szóló 2017. évi jelentést követi, a Bizottság számba veszi, hogy az uniós polgárok 2012 óta milyen mértékben gyakorolták választójogukat a lakóhelyük szerinti tagállamban tartott helyhatósági választásokon.

A jelentés főként azokon az adatokon alapul, amelyeket a tagállamok közvetlenül az érintett nemzeti hatóságoknak küldött kérdőívben szolgáltattak. A kérdőívben adatokat kértek az egyes tagállamok választójoggal rendelkező mobil uniós polgárainak számára, valamint a lakóhelyük

[1] http://europa.eu/rapid/press-release_SPEECH-17-3165_hu.htm

[2] Ez egyúttal olyan alapvető jog, amelyet az Európai Unió Alapjogi Chartájának 40. cikke rögzít.

[3] A Tanács 94/80/EK irányelve (1994. december 19.) az állampolgárságuktól eltérő tagállamban lakóhellyel rendelkező uniós polgárok aktív és passzív választójogának a helyhatósági választásokon történő gyakorlására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról (HL L 368., 1994.12.31., 38. o.).

[4] Ezeket a feltételeket az irányelv határozza meg, és vonatkozhatnak például a polgármesterjelöltre.

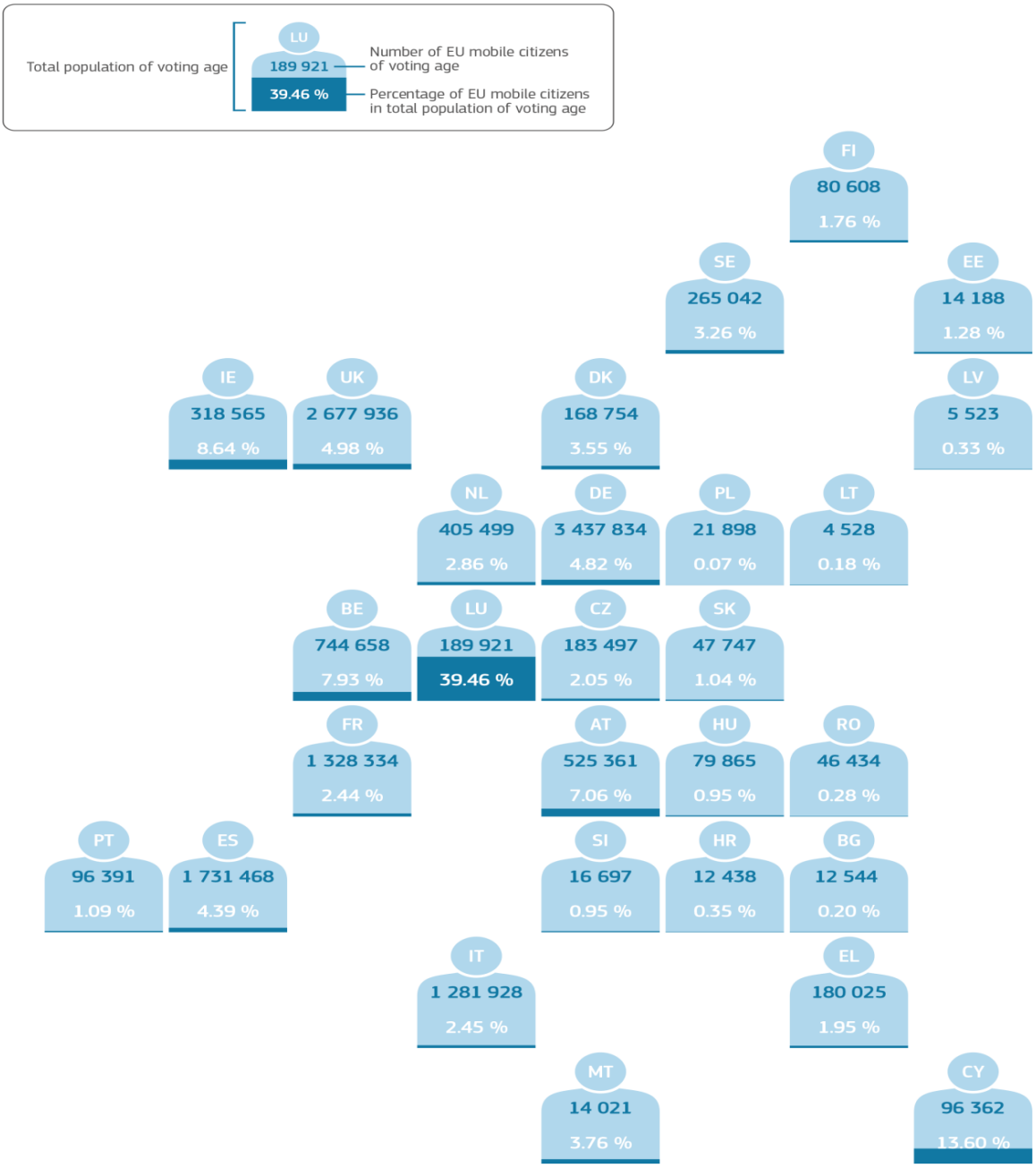
[5] Az irányelv 13. cikke szerint az irányelv átültetéséről és végrehajtásáról szóló első jelentést 2002-ben fogadta el a Bizottság (COM(2002) végleges, 260). A második jelentést 2012-ben fogadták el (COM(2012) 99, 2012.3.9.). Ez a jelentés értékelte az irányelv átültetésének és végrehajtásának állapotát azokban a tagállamokban, amelyek 2002 óta csatlakoztak az EU-hoz, és beszámolt az irányelv 14. cikke szerinti nyilatkozatok Bizottság általi értékeléséről.

szerinti tagállam helyhatósági választásainak választói névjegyzékébe történő felvételükre vonatkozóan. Adatokat kértek továbbá e polgárok legutóbbi helyhatósági választásokra vonatkozó részvételi arányáról és arról, hogy milyen intézkedéseket tettek a tagállamok részvételük ösztönzése érdekében. Ezeket az adatokat összevonták és kiegészítették más bizottsági adatokkal. Mivel a nemzeti és helyhatósági választói névjegyzékek és népesség-nyilvántartások sajátos jellemzőkkel rendelkeznek, az adatok nem minden esetben voltak elérhetők.

2. 2. TUDATOSSÁG ÉS RÉSZVÉTEL

Azóta, hogy a szerződések első ízben rögzítették a szabad mozgás jogát, sokkal egyszerűbbé vált külföldön lakni, dolgozni, tanulni és utazni az Európai Unióban. Az abszolút számokat tekintve a mobil uniós polgárok legnagyobb számban Németországban, az Egyesült Királyságban, Franciaországban, Spanyolországban és Olaszországban találhatók meg. A teljes népességhez viszonyítva Luxemburgban, Cipruson, Írországban, Belgiumban és Ausztriában voltak jelen a legnagyobb arányban mobil uniós polgárok.

1. ábra: A választójogi korhatárt elért (15 éves és annál idősebb) mobil uniós polgárok népessége az egyes tagállamokban 2016. január 1-jén[6]

Az Eurostat 2016-os évre vonatkozó népességi adatai korcsoport, nem és állampolgárság szerinti bontásban [migr_pop1ctz], 2017. október 31-én kinyert adatok.

A mobil uniós polgárok közül sokan városközpontokban, vagy olyan, nagyobb városokon kívüli területeken élnek, ahol a munkalehetőségek döntő tényezőként jelennek meg[7]. A mobil

[6] A népességre vonatkozó releváns Eurostat-adatok három korcsoport (0-14, 15-64 és 65 feletti) szerint állnak rendelkezésre. E jelentés alkalmazásában a választójogi korhatárt elért lakosságot 15 éves kortól számítják.

polgárok főbb nemzetiségi csoportjai sokfélék és országonként, helyenként eltérőek. Egyes helyeken, például a határ menti területeken, egy vagy csak néhány nemzetiség képviselteti magát; más területeken összetettebb a kép.

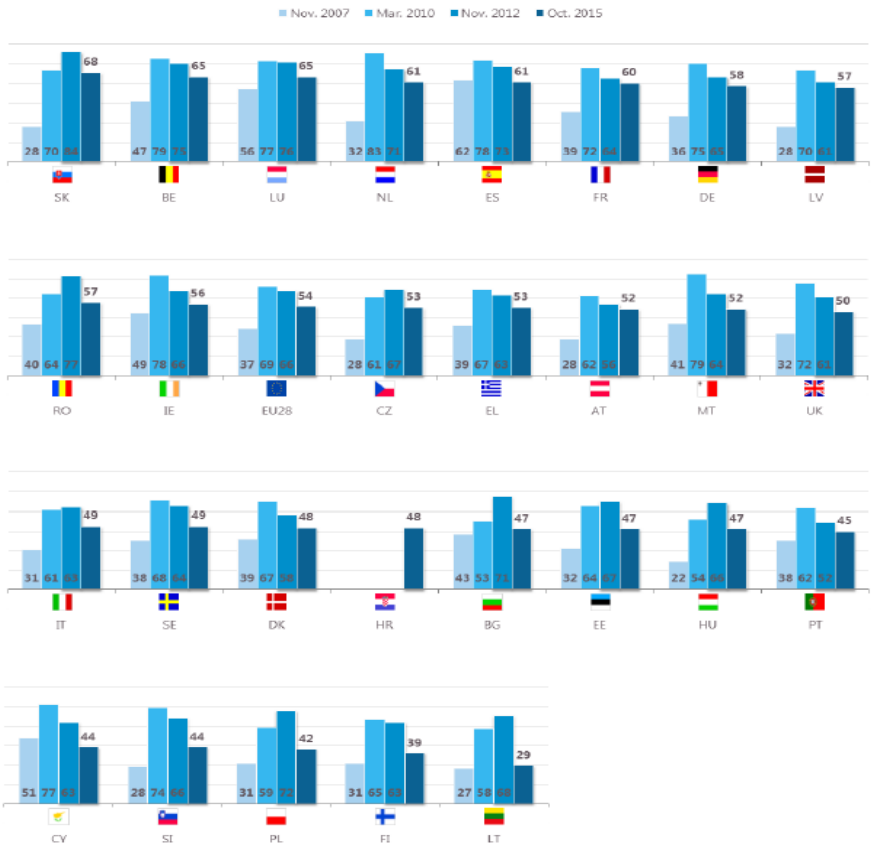
Az uniós polgárok főként a munkavégzés miatt gyakorolják a más tagállamban való tartózkodási jogukat. Ugyanakkor tanulás, nyugdíjba vonulás vagy családtagjaikhoz történő csatlakozás miatt is költöznek. Számos mobil uniós polgár nem veszi fel az állampolgárságot a fogadó tagállamban[8], mégis ott fektethetik be életük és erőforrásaik nagy részét.

2.1. Az aktív és passzív választójog helyhatósági választásokon történő gyakorlására vonatkozó tudatosság

A legfrissebb Eurobarométer-felmérések azt mutatják, hogy az uniós polgárok 87 %-a ismeri az „uniós polgár” kifejezést[9]. Átlagosan az uniós polgárok 54 %-a van tudatában a lakóhelye szerinti tagállam helyhatósági választásain érvényesíthető aktív és passzív választójogával. Ez jelentős és minden tagállamban megfigyelhető csökkenés 2012-höz[10] képest (Horvátország kivételével, amelyre vonatkozóan 2012-re nincs adat). Jóllehet az e joggal kapcsolatos tudatosság lényegesen magasabb a 2007-es legalacsonyabb (37 %-os) értéknél, a tagállamok több mint felében 2010 óta csökkenő tendenciát mutat.

2. ábra: Választójogokkal kapcsolatos tudatosság a polgárok körében (2007–2015)

Az [ORSZÁGUNKBAN] élő uniós polgárnak joga van ahhoz, hogy a helyhatósági választásokon szavazzon, illetve jelöltként induljon – Igaz

[7] Azokról a régiókról és településekről, ahol mobil uniós polgárok élnek, nem mindig szerezhetők be pontos adatok.

[8] http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Migration_and_migrant_population_statistics/hu .

[9] 430. sz. Eurobarométer gyorsfelmérés – Európai uniós polgárság – 2016.

[10] 2012-ben az uniós polgárok 66 %-a ismerte ezt a jogot. 364. sz. Eurobarométer gyorsfelmérés – Választójogok – 2012.

Forrás: 430. sz. Eurobarométer gyorsfelmérés – Európai uniós polgárság – (2016. március)

2.2. A helyhatósági választásokon való részvétel

2016-ban a több mint 16 millió mobil uniós polgár közül a választójogi korhatárt elértek és választásra jogosultak száma közel 14 millió volt. E csoport a szavazójoggal rendelkező lakosság 3,25 %-át tette ki.

A választójogi korhatárt elért mobil uniós polgárok száma a 2012-es jelentés óta több tagállamban jelentősen emelkedett. 2014 óta[11] a legtöbb tagállamban erre a népességcsoportra vonatkozóan növekedést tapasztaltak, a teljes létszámuk pedig 11,1 %-kal növekedett (12,6 millióról közel 14 millióra)[12].

A helyhatósági választásokon való részvételhez a polgárokat fel kell venni a választói névjegyzékbe. Úgy tűnik azonban, hogy az elmúlt években kevés mobil uniós polgár gyakorolta választójogát a lakóhelye szerinti tagállam helyhatósági választásain – jóllehet a helyhatósági választások részvételi arányára vonatkozó számok csak azon kevés tagállamban voltak elérhetők, ahol ezen adatokat gyűjtik, a választói névjegyzékbe történő felvétel alacsony aránya az adatokat szolgáltató tagállamokban erre utal[13]. Az adatszolgáltató tagállamok alacsony száma megnehezíti a további következtetések levonását. A 3. és 4. ábra az Eurostat-adatok és a kérdőívben adott válaszok alapján a lehető legteljesebb képet kívánja nyújtani a választói névjegyzékbe történő felvételről.

A mobil uniós polgárok választói névjegyzékbe történő felvételének alaki követelményei eltérőek[14]. A Bizottság *Európa Önökért* portálján a mobil uniós polgárok könnyen hozzáférhető információkat találnak a lakóhelyük szerinti tagállam ezen alaki követelményeiről.

Azokban a tagállamokban, ahol a regisztráció nem automatikus, a benyújtott adatok tanúsága szerint a mobil uniós polgároknak átlagosan csupán 18,5 %-a kérte felvételét a választói névjegyzékbe. A választói névjegyzékbe felvett mobil uniós polgárok százalékos aránya ennek több mint kétszerese, 51,2 % azokban a tagállamokban, ahol az automatikus felvételt alkalmazzák. Egyes automatikus felvételt alkalmazó tagállamok kötelezik a mobil uniós polgárokat lakóhelyük bejelentésére, mások pedig nem. Ezért azokban a tagállamokban, ahol a lakóhely bejelentése nem kötelező, a választói névjegyzékbe felvett mobil uniós polgárok száma különbözik a tagállam területén lakóhellyel rendelkező mobil uniós polgárok számától.

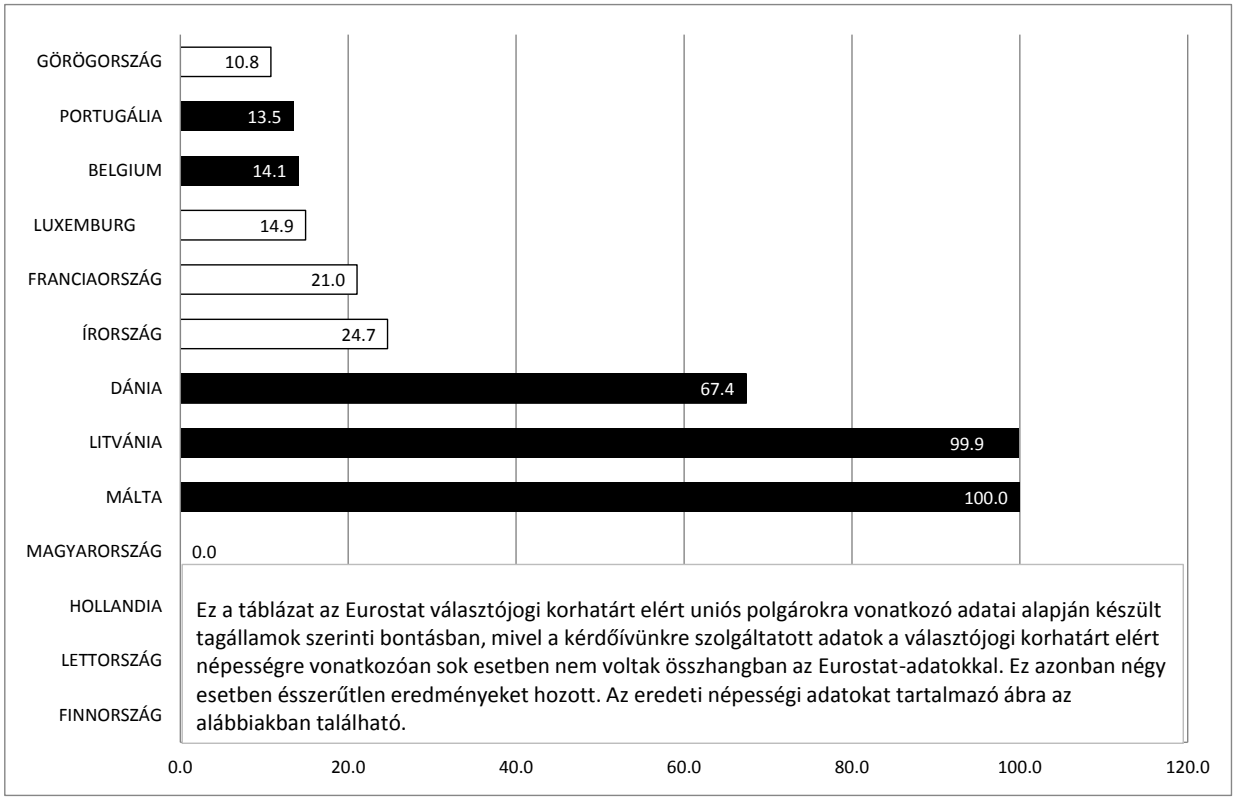
[11] A legkorábbi időszak, amikor nagyrészt teljes körű Eurostat-adatok állnak rendelkezésre a mobil uniós polgárok e korosztályára vonatkozóan.

[12] 13 tagállam két számjegyű százalékos növekedést tapasztalt: a Cseh Köztársaság, Dánia, Németország, Horvátország, Észtország, Málta, Hollandia, Litvánia, Ausztria, Románia, Szlovákia, Finnország és az Egyesült Királyság.

[13] Ezt tükrözi a 2014. évi európai választásokról szóló jelentéshez készített tanulmány is: http://ec.europa.eu/justice/citizen/document/files/final_report_2014_ep_elections_study_cses_10_march_2015.pdf

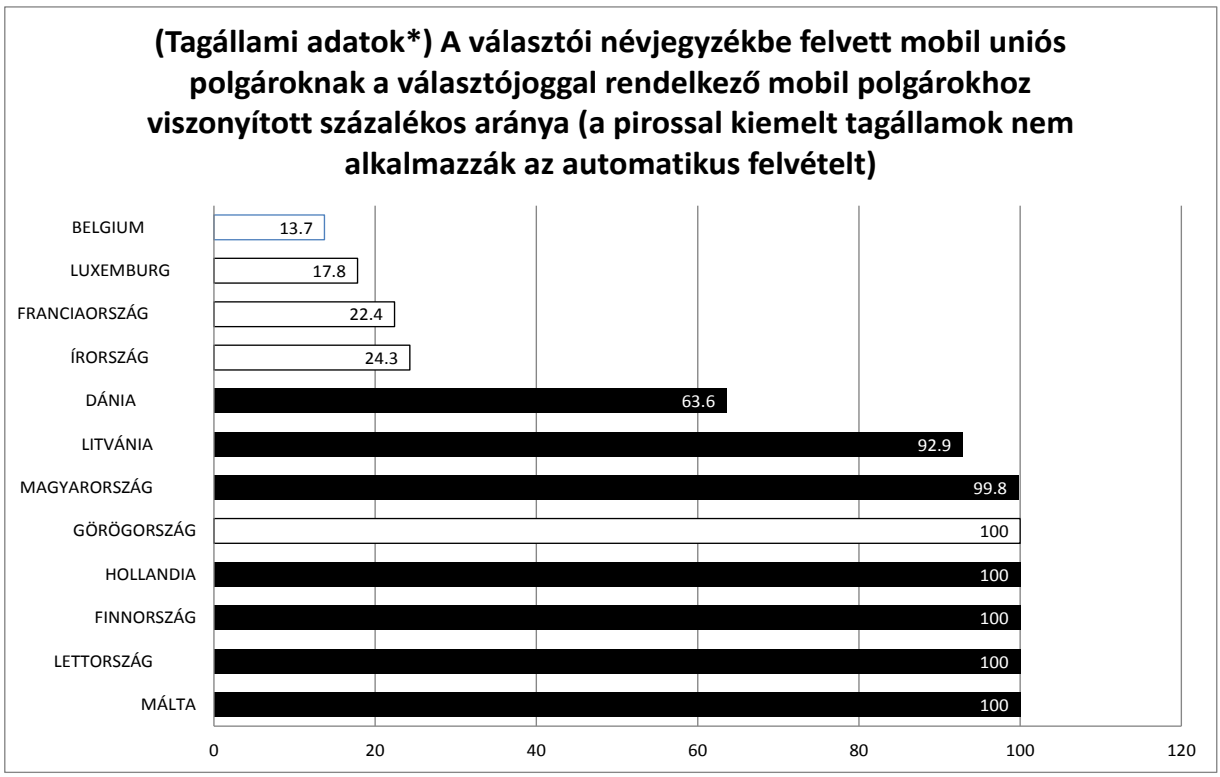
[14] Bulgária, a Cseh Köztársaság, Németország, Dánia, Finnország, Magyarország, Litvánia, Lettország, Málta, Hollandia, Portugália, Románia, Svédország és Szlovénia automatikusan felveszi a polgárait a választói névjegyzékbe.

3. ábra: A helyhatósági választások választói névjegyzékébe felvett mobil uniós polgárok százalékos aránya (a fehérrel jelölt tagállamok nem alkalmazzák az automatikus felvételt)

Az Eurostat 2016-os évre vonatkozó, korcsoport, nem és állampolgárság szerinti bontású népességi adatai [migr_pop1ctz] (2017. október 31-én kinyert adatok), valamint a tagállamok által szolgáltatott adatok alapján.

4. ábra: A helyhatósági választások választói névjegyzékébe felvett mobil uniós polgárok százalékos aránya (a fehérrel jelölt tagállamok nem alkalmazzák az automatikus felvételt – csak tagállami adatok)

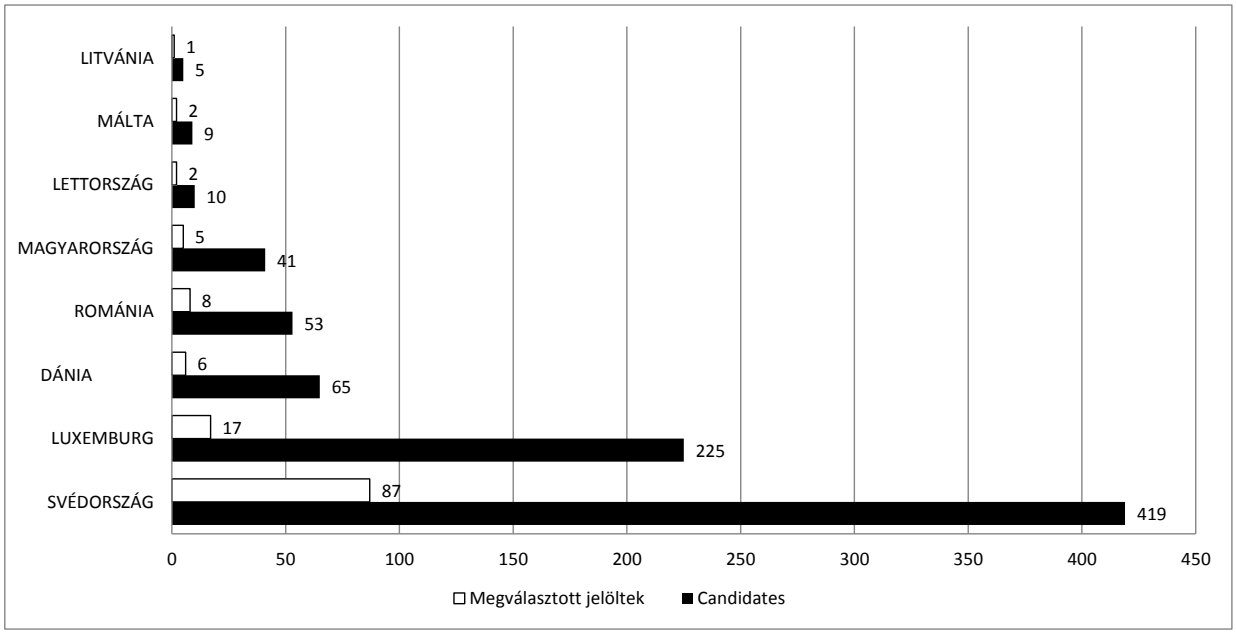

Csak a tagállamok által szolgáltatott adatok alapján (Portugáliára vonatkozóan csak a választói névjegyzékbe történő felvételről nyújtottak be adatokat).

Nagyon kevés adat áll rendelkezésre a választásokon jelöltként induló, nem helyi állampolgársággal rendelkező uniós polgárokról. 20 tagállam jelezte, hogy nem gyűjti az erre vonatkozó adatokat, vagy nehéz azokhoz hozzájutni.

Spanyolország számolt be a legnagyobb számú jelöltként induló, nem helyi állampolgársággal rendelkező uniós polgárról: itt 1 913 mobil uniós polgár indult a választásokon.

5. ábra: A lakóhelyük szerinti tagállamban jelöltként induló és ott megválasztott mobil uniós polgárok

A tagállamok által szolgáltatott adatok alapján. (A Spanyolországban megválasztott jelöltekre vonatkozóan nincs adat.)

A legnagyobb arányban Máltán (22,2 %) és Svédországban (20,8 %) választották meg a legtöbb jelöltet a mobil uniós polgárok közül. A helyhatósági választásokon induló uniós polgároknak átlagosan 15,5 %-át választották meg a fogadó tagállamban.

3. 3. AZ IRÁNYELV VÉGREHAJTÁSA

3.1. Az átültetés jelenlegi állása

A legutóbbi jelentés óta hét tagállam fogadott el új, átültetésre vonatkozó jogszabályokat[15]. Az irányelv nemzeti jogba történő átültetése általában véve valamennyi tagállamban kielégítőnek tűnik. Az irányelv átültetésének majdnem minden problémája sikeresen megoldódott, bár egyes, a helytelen vagy hiányos átültetésre vonatkozó kérdések, amelyek a választójogok teljes körű gyakorlását akadályozhatják, még egyeztetés alatt állnak bizonyos tagállamokkal.

Fogalommeghatározások és közös alapelvek

A tagállamok hatékonyan ültették át az irányelv 2. cikkének[16] fogalommeghatározásait. Különböző gyakorlatokat fogadtak el nemzeti szinten, főként a „választói névjegyzék” meghatározására. Egyes tagállamok jogszabályai külön választói névjegyzéket (Ciprus) vagy a választói névjegyzékben külön részt (Bulgária, Lengyelország, Franciaország, Olaszország, a Cseh Köztársaság és Románia) hoztak létre a mobil uniós polgárok számára.

A választójog kedvezményezettjei

Néhány tagállamban helytelenül ültették át az irányelv 3. cikkének rendelkezéseit, és a mobil uniós polgárok számára előírták, hogy csak 5 év állandó tartózkodási időtartam elteltével kaphatnak aktív és passzív választójogot a helyhatósági választásokon. Azóta minden tagállam módosította nemzeti jogszabályait, és megszüntette az ilyen követelményeket[17]. Az egyik tagállamban az állandó lakóhellyel nem rendelkező mobil uniós polgárok nem kerülhettek be a választói névjegyzékbe annak ellenére, hogy e tagállam saját állampolgárait felvették. A nemzeti jogszabályokat megváltoztatták, és a kérdés megoldódott.

Lakóhelyre vonatkozó feltételek

Az irányelv 4. cikke rögzíti, hogy amennyiben az aktív vagy passzív választójog gyakorlásához a lakóhely szerinti tagállam állampolgárai számára az adott állam területén eltöltött meghatározott minimális tartózkodási időtartamot ír elő, e feltételt akkor tekintik teljesítettnek azon aktív és passzív választójoggal rendelkező személyekre vonatkozóan, akik nem állampolgárai a lakóhelyük szerinti tagállamnak, ha egy másik tagállamban az ennek megfelelő időtartam alatt lakóhellyel rendelkeztek. A Bizottság még értékeli, hogyan hajtották végre ezt a rendelkezést az egyik tagállamban.

Különleges kizárások

Az irányelv lehetővé teszi a tagállamoknak, hogy az uniós polgárokat megfosszák a passzív választójoguk helyhatósági választásokon történő gyakorlásától, ha a honosság szerinti tagállamuk joga szerint egyedi határozat alapján megfosztották őket passzív választójoguktól.

Mandátumok közötti összeférhetetlenség

[15] Finnország, Magyarország, Málta, Szlovénia, az Egyesült Királyság, Luxemburg és Svédország.

[16] A 2. cikk meghatározza az „alapszintű helyhatósági egység”, a „helyhatósági választások”, a „lakóhely szerinti tagállam”, a „honosság szerinti tagállam”, a „választói névjegyzék”, a „referencia-időpont” és a „hivatalos nyilatkozat” fogalmát.

[17] Mindazonáltal további hivatkozásokra vonatkozóan lásd még a 3.3. pontot.

A passzív választójoggal rendelkező személyekre ugyanazok az összeférhetetlenségi szabályok vonatkoznak, mint amelyek a lakóhely szerinti tagállam jogszabályai szerint az adott állam állampolgáraira érvényesek. Úgy tűnik, hogy ezt a rendelkezést valamennyi tagállam helyesen ültette át.

A választójog gyakorlásának általános feltételei

A 7. cikk szerint az uniós polgárok akkor gyakorolhatják választójogukat a lakóhelyük szerinti tagállam helyhatósági választásain, ha az erre irányuló akaratukat kifejezték. A legtöbb tagállam a választói névjegyzékbe történő automatikus felvétel kedvező rendszerét fogadta el[18].

A választói névjegyzékbe történő felvétel

A tagállamoknak teljesíteniük kell az irányelvben rögzített bizonyos feladatokat, amelyek megkönnyítik a mobil uniós polgárok választói névjegyzékbe történő felvételét.

A tagállamoknak így különösen meg kell tenniük a szükséges intézkedéseket annak érdekében, hogy a választópolgárokat a szavazás napja előtt kellő időben felvegyék a választói névjegyzékbe. Ezenkívül biztosítani kell, hogy a választói névjegyzékbe való felvételükhöz az adott tagállamban nem állampolgár választópolgároknak ugyanazokat az okiratokat kelljen benyújtaniuk, mint az adott tagállam állampolgárainak. Ugyanakkor a tagállam megkívánhatja továbbá az adott országban nem állampolgár választópolgároktól, hogy érvényes személyazonosító okmányuk bemutatása mellett olyan hivatalos nyilatkozatot tegyenek, amelyben megadják állampolgárságukat és a lakóhelyük szerinti tagállamban található lakcímüket.

Igazoló okmányok a passzív választójog gyakorlásához

Biztosítani kell, hogy a választásokon indulni jogosult uniós polgároknak csak ugyanazokat az igazoló okmányokat kelljen benyújtaniuk, mint azoknak a jelölteknek, akik az adott ország állampolgárai. Az állampolgárságra és a lakóhely szerinti tagállambeli lakcímre vonatkozó hivatalos nyilatkozaton kívül a tagállamok csak korlátozott számú egyéb dokumentumot követelhetnek meg.

Az olyan nemzeti jogszabály, amely előírja, hogy be kell nyújtani a honosság szerinti tagállam igazolását arról, hogy az adott polgárt nem fosztották meg passzív választójogától, nem egyeztethető össze az irányelvvel. Az ilyen igazolás csak abban az esetben írható elő, ha kétségek merültek fel a nyilatkozat hitelességével kapcsolatban. Ellenkező esetben ez további terhet jelentene a mobil uniós polgárok számára. A tartózkodási igazolás hivatkozási számának bekérése sem egyeztethető össze az irányelvvel. A Bizottság jogsértési eljárást kezdeményezett egy olyan tagállam ellen, ahol ilyen kiegészítő követelményeket írtak elő, amelyet követően a nemzeti jogszabályokat módosították és összhangba hozták az irányelvvel.

A tagállamokra vonatkozó tájékoztatási követelmények

Az irányelv előírja, hogy a tartózkodási hely szerinti tagállam „kellő időben és a megfelelő módon” köteles tájékoztatni a mobil uniós polgárokat arról, hogy választójogukkal milyen feltételekkel és milyen részletes szabályok szerint élhetnek a helyhatósági választásokon. Hollandia a Bizottság választási ügyekkel foglalkozó szakértői csoportjának tagjaként többnyelvű nyomtatványt javasolt ezen információcsere megkönnyítésére. A nyomtatvány alkalmazásának lehetőségét más tagállamok szakértői is vizsgálják.

A mobil uniós polgároknak különösen ahhoz van joguk, hogy tájékoztassák őket a választói névjegyzékbe történő felvételükre vonatkozó kérelmük vagy jelöltként való indulásuk

[18] Bulgária, a Cseh Köztársaság, Németország, Dánia, Finnország, Magyarország, Litvánia, Lettország, Málta, Hollandia, Portugália, Románia, Svédország és Szlovénia.

tekintetében tett lépésekről. Abban az esetben, ha a választói névjegyzékbe történő felvételre vagy a jelöltként való indulásra vonatkozó kérelmet elutasítják a lakóhely szerinti tagállamban, az irányelv előírja, hogy a mobil uniós polgárok számára a helyi állampolgárokat megilletőkkel azonos jogorvoslati lehetőségeket kell biztosítani.

A tagállamok mindegyike tájékoztatást adott olyan lépésekről és intézményi kezdeményezésekről, amelyek a polgároknak a választójog gyakorlásáról való tájékoztatására irányultak, így biztosították az irányelv rendelkezéseinek végrehajtását.

Eltérések, amelyeket valamely tagállam sajátos helyzete indokol

Az irányelv 12. cikke engedélyezi az egyenlő bánásmód elve alóli kivételeket, amennyiben valamely tagállam sajátos problémái ezt indokolják. Ha valamely tagállamban a választójogi korhatárt elért mobil uniós polgárok számaránya meghaladja a választójoggal rendelkező polgárok teljes számának 20 %-át, minimális tartózkodási időtartamhoz köthetik az aktív és passzív választójogot. Intézkedéseket hozhatnak a jelöltlisták összetételének módosítására is. Ezzel elősegítik az országban nem állampolgár jelöltek jobb integrációját, és elkerülik az „állampolgár” és a „nem állampolgár” jelöltek listái közötti polarizációt.

Luxemburg az egyetlen tagállam, amely él ezen eltéréssel. Csak azoknak a mobil uniós polgároknak biztosít választójogot, akik Luxemburg területén törvényes lakóhellyel rendelkeznek és a választói névjegyzékbe történő felvételt megelőző legalább ötéves időtartam alatt az ország területén tartózkodtak. Luxemburg a mobil uniós polgárok számára előírja azt is, hogy jelöltként való indulásukat megelőzően legalább öt évig az ország területén kell tartózkodniuk. Az irányelvben meghatározott eljárással összhangban Luxemburg közölte a Bizottsággal, hogy tovább kívánja alkalmazni ezt az eltérést. A luxemburgi hatóságok által közölt adatok szerint a Luxemburgban jelenleg lakóhellyel rendelkező, nem luxemburgi állampolgár választókorú uniós polgárok száma 159 485. Az országban tartózkodó, választójogi korhatárt elért összes uniós polgár száma 481 358. A két szám aránya így 33,1 %, ami magasabb az irányelvben előírt 20 %-nál. Így továbbra is igazolt az eltérés engedélyezése Luxemburg számára.

3.2. Bizonyos tisztségek betöltésének az adott tagállam állampolgáraira történő korlátozása

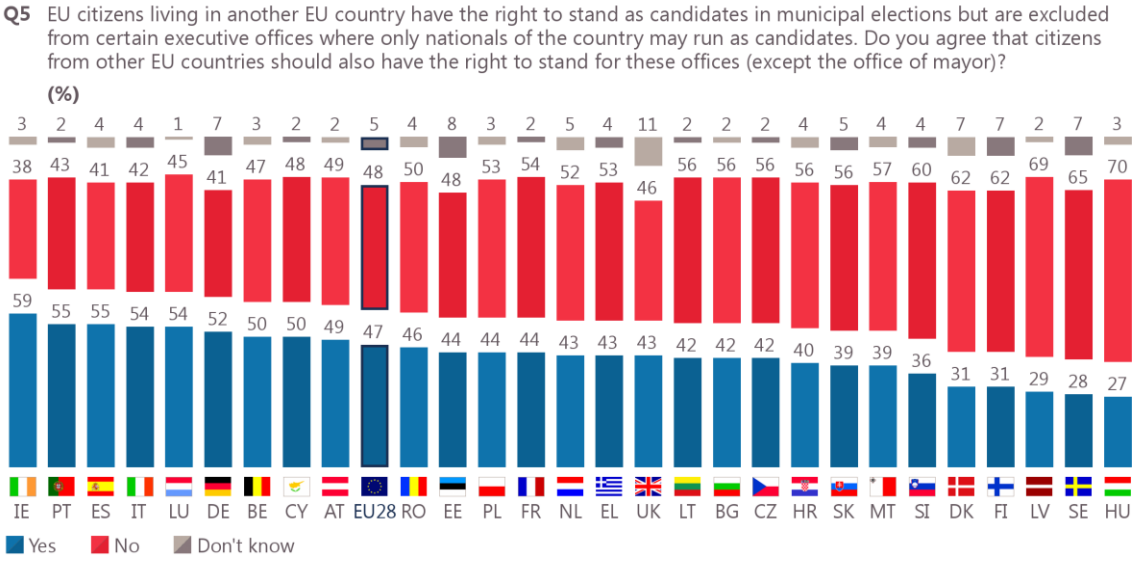
Az irányelv lehetőséget teremt a tagállamoknak arra, hogy a helyi közigazgatás bizonyos tisztségeinek betöltését – nevezetesen az alapszintű helyhatósági egység vezetőjének, helyettesének vagy végrehajtó szerve tagjának tisztségét – saját állampolgáraik számára tartsák fenn. Ez érvényes akkor is, ha a tagállam állampolgárát azért választották meg, hogy ezeket a tisztségeket mandátumának teljes időtartama alatt, illetve ideiglenesen és helyettesítés céljából gyakorolja.

A legutóbbi, 2012. évi jelentés időpontjában 14 tagállam[19] nem korlátozta saját állampolgáraira a helyi közigazgatási szerv egyetlen tisztségének betöltését sem, három tagállamban[20] pedig csak a helyi közigazgatási szerv vezetőire vonatkozó korlátozást írtak elő. Hat tagállam korlátozást írt elő a végrehajtó szerv tagjánál magasabb tisztségek mindegyikére vonatkozóan[21], két tagállam pedig valamennyi engedélyezett korlátozást alkalmazta[22]. A jelentés óta Magyarország és Románia tájékoztatta a Bizottságot végrehajtási jogszabályaik módosításáról, amely feloldja a korábbi korlátozásokat.

[19] Dánia, Észtország, Finnország, Írország, Lettország, Luxemburg, Málta, Hollandia, Portugália, Románia, Szlovákia, Spanyolország, Svédország és az Egyesült Királyság.
[20] Lengyelország, Magyarország és Szlovénia.
[21] Belgium, Ciprus, Cseh Köztársaság, Franciaország, Olaszország és Litvánia.
[22] Bulgária és Görögország.

A Bizottság felmérte a polgárok e kérdéshez történő hozzáállását. 2015-ben egy Eurobarométer felmérés és egy nyilvános konzultáció[23] keretében a Bizottság felkérte a polgárokat véleményük kifejtésére. Az Eurobarométer felmérés számai egyenlő arányú eloszlást mutatnak az azzal kapcsolatos vélemények tekintetében, hogy a mobil uniós polgárok számára biztosítsanak-e passzív választójogot bizonyos végrehajtó tisztségekre, vagy sem: a válaszadók 47 % úgy gondolja, hogy biztosítani kell, 48 % pedig úgy, hogy nem.

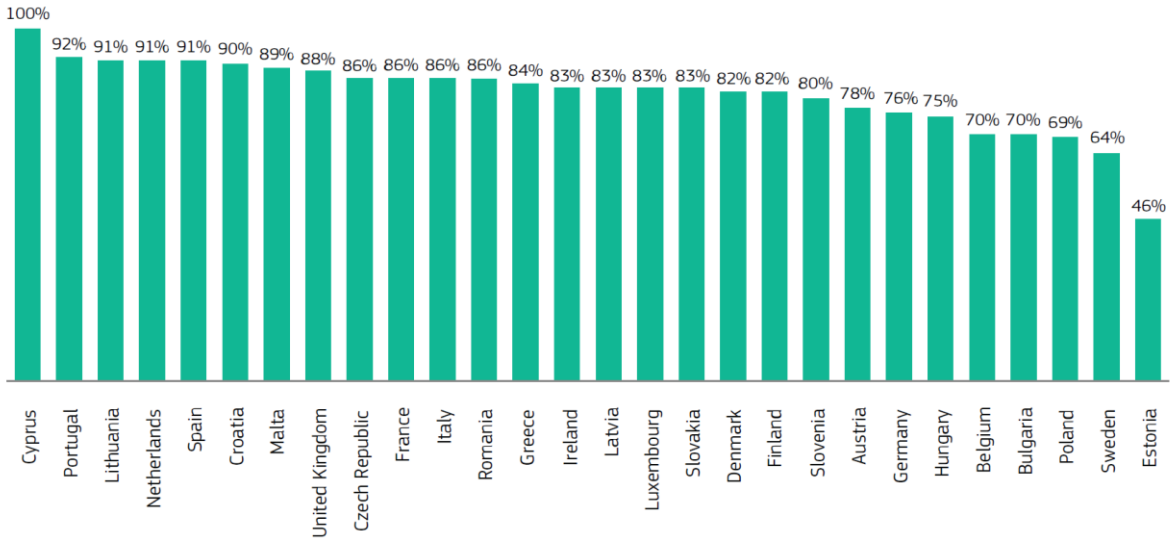
6. ábra: Tisztségek, amelyeket az uniós polgárok betölthetnek a helyi alapszintű helyhatósági egységben

** Ausztria és Németország szövetségi köztársaság – az egyes tartományok előírásai különbözőek.*

Mindazonáltal a Bizottság által az uniós polgárságról 2015-ben indított nyilvános konzultáción 10 válaszadó közül 8 (a válaszadók 83 %-a) vélte úgy, hogy az állampolgárságuktól eltérő tagállamban élő uniós polgárok számára lehetővé kell tenni, hogy tagjai lehessenek az önkormányzat végrehajtó szerveinek.

7. ábra: Polgárok véleménye – a mobil uniós polgárok számára lehetővé kell tenni, hogy tagjai lehessenek az önkormányzat végrehajtó szerveinek a fogadó tagállamban

[23] 431. sz. Eurobarométer gyorsfelmérés – Választójogok – 2015.

3.3. Politikai pártban való tagsághoz vagy politikai párt alapításához való jog a lakóhely szerinti tagállamban

A megkülönböztetés tilalmának elvével összhangban az uniós polgároknak ugyanolyan feltételek melletti választójogot kellene élvezniük, mint a lakóhelyük szerint tagállam saját állampolgárainak. Ez az elv megköveteli például az ugyanazon jogorvoslati eljárásokhoz való hozzáférést a választói névjegyzékkel, a jelöltek nyilatkozatával, illetve a kötelező szavazás nem helyi állampolgárokra történő kiterjesztésével kapcsolatos mulasztások vagy hibák esetén. A megkülönböztetés tilalmának elve azt is jelenti, hogy az uniós polgárok számára lehetővé kell tenni, hogy részt vegyenek a lakóhelyük szerinti tagállam politikai életében, valamint azt, hogy politikai pártokhoz csatlakozzanak.

A Bizottság felvette a kapcsolatot a tagállamokkal, és még párbeszédet folytat néhány olyan tagállammal, ahol a nemzeti jogszabályok nem biztosítják a mobil uniós polgárok számára ugyanazokat a politikai pártokra vonatkozó jogokat. Számos tagállam már módosította jogszabályait. Más tagállamokkal még megbeszélések vannak folyamatban.

3.4. „Alapszintű helyhatósági egységek” – az irányelv alkalmazásának hatálya

Az irányelv tartalmaz egy mellékletet az „alapszintű helyhatósági egység” fogalma nemzeti meghatározásainak listájával[24], amellyel az irányelv meghatározza, mely helyhatósági választás tartozik a hatálya alá. Dánia, Magyarország, Írország, az Egyesült Királyság és Hollandia[25] tájékoztatta a Bizottságot arról, hogy módosításokra van szükség, a Bizottság pedig előkészíti a szükséges intézkedéseket.

4. 4. A VÁLASZTÓJOG GYAKORLÁSÁNAK TÁMOGATÁSA

Bár arra különböző eszközök útján kerül sor, számos tagállam intézkedéseket tesz annak érdekében, hogy tájékoztassa az uniós polgárokat a helyhatósági választásokon gyakorolható választójogukról[26]. 10 tagállam például értesítőket vagy egyedi leveleket küld a mobil uniós polgároknak a választási eljárásról. Tíz tagállam a hivatalos honlapján nyújt a választásról szóló információkat. Luxemburg, Spanyolország és Málta kimondottan a külföldi állampolgárokat célzó kampányokat szervez a választójoggal kapcsolatos tudatosság növelésére. Lettország és az Egyesült Királyság külön „tudakozóvonalat” hozott létre. Öt állam szórólapokon és a helyi sajtóban biztosít információkat.

Írországban például a dublini helyi hatóságok támogatták a mobil uniós állampolgárokat abban, hogy szavazzanak a 2014-es helyhatósági választásokon. Ezek összevont helyhatósági és európai parlamenti választások voltak. Különböző szabadtéri hirdetéseket és online információkat alkalmaztak. Egy minden lakost – azaz ír és nem ír állampolgárokat – célzó online kampány arra irányult, hogy ösztönözzék a fiatalokat a választói névjegyzékbe történő feliratkozásra. Prospektusokat is kiadtak 17 nyelven annak érdekében, hogy felvilágosítást nyújtsanak a választói névjegyzékről és az ország választói névjegyzékébe történő felvétel rendszereiről.

Egyes tagállamok sajátos gyakorlattal rendelkeznek bizonyos csoportok részvételének támogatására vonatkozóan. Máltán olyan eszközök állnak rendelkezésre, amelyek megkönnyítik a fogyatékossággal élő szavazók részvételét, ideértve a mobil uniós polgárokat is (a szavazólapminták Braille-írással, hangfelvevőkkel ellátott szavazóhelyiségek, valamint angol és máltai nyelven írt és felolvasott szavazási utasítások). A helyi önkormányzatokról

[24] Az irányelv 2. cikke (1) bekezdésének a) pontjában szereplő fogalommeghatározás szerint az „alapszintű helyhatósági egység” a mellékletben felsorolt közigazgatási egységeket jelenti.
[25] A Bizottság választási ügyekkel foglalkozó szakértői csoportjának átadott kérdőív.
[26] Forrás: A Bizottság választási ügyekkel foglalkozó szakértői csoportjának átadott kérdőív.

szóló törvényt úgy módosították, hogy lehetővé tegye az állampolgárok és a mobil uniós polgárok számára, hogy a nyugdíjasotthonokban élők az otthonon belül, valamint a kórházi betegek a kórházon belül szavazhassanak. Ezenkívül indokolt esetben az uniós polgárok a választás napja előtt egy héttel leadhatják szavazatukat[27].

A Bizottság konkrét kezdeményezéseket is tett a választójoggal kapcsolatos tudatosság növelésére. Ez magában foglalja az uniós polgárok számára történő információnyújtást az *Európa Önökért* portálon keresztül, amelynek jelenleg több mint 1,4 millió látogatója van havonta[28].

A Bizottság *a Jogok, egyenlőség és polgárság program* keretében 2014-ben, 2016-ban és 2017-ben összesen 3,5 millió EUR-t különített el a mobil uniós polgárok fogadó államban történő befogadását és társadalmi részvételét elősegítő projektek finanszírozására, ideértve a helyhatósági választásokon való részvételüket is. A projektek megvalósítását EU-szerte működő szervezetek végezték, és több ezer mobil uniós polgárt értek el. .

Az „Üdvözöljük Európát projekt” például összehozta Amszterdam, Brüsszel, Koppenhága, Dublin, Göteborg és Hamburg városait az egyetemekkel és a nem kormányzati szektorral. A projekt keretében a 2015 januárjától 2016 decemberéig tartó időszakban a mobil uniós polgárokat „befogadó politikák” kidolgozására irányuló bevált gyakorlatok cseréjét ösztönözték. A projekt eredményeit nemzetközi konferenciákon és egy eszköztár kidolgozásán keresztül terjesztették[29].
A projektből az derült ki, hogy a helyhatóságok fontosnak tartják, hogy tájékoztassák a mobil uniós polgárokat az új közösségükkel összefüggő jogaikról, jogosultságaikról és kötelezettségeikről, valamint gyakorlati kérdésekről. Ezt például egyablakos ügyintézési rendszeren és prospektusokon keresztül lehet megtenni. A helyhatóságok kommunikációs csatornáihoz történő hozzáférést lehetővé kell tenni azok számára is, akik a helyi nyelv kapcsán hiányos képességekkel rendelkeznek. A helyhatóságoknak meg kell továbbá kísérelniük a mobil uniós polgárok képviselőinek helyi tanácsadó testületekbe és vitacsoportokba történő bevonását. Végül pedig ösztönözni kell a helyi lakosságot arra, hogy lépjen kapcsolatba a városban élő mobil uniós polgárokkal.

5. 5. KÖVETKEZTETÉSEK

A szabad és egyetemes választások a legitim demokratikus kormányzás alapját képezik, és a részvételnek az irányítás minden szintjén történő támogatása elsőbbséget élvez. A Bizottság uniós polgárságról szóló 2017. évi jelentésében felkérte a tagállamokat a polgárok demokratikus életben történő részvételének elősegítésére a választójogokkal kapcsolatos jobb tájékoztatás és a részvételt akadályozó tényezők elhárítása útján. Ezt megerősítették az Európai Unió Tanácsának 2017. május 11-én kiadott következtetései[30]. Az Európai Parlament és a

[27] Nyilatkozniuk kell arról, hogy a választás napján külföldön tartózkodnak, operáción esnek át, vagy várandósok és a szülés várható időpontja a választás napjára esik. Forrás: A Bizottság választási ügyekkel foglalkozó szakértői csoportjának átadott kérdőív.
[28] COM(2017) 30 final.
[29] Ennek, valamint a *Jogok, egyenlőség és polgárság program* tevékenységi támogatásokra vonatkozóan közzétett 2014-es ajánlati felhívásai keretében finanszírozott projekteknek a munkáját nemrégiben mutatták be a Bizottság és a Régiók Bizottsága által szervezett A régiók és városok európai hete rendezvényen. Ide tartoznak a következő hozzájárulások: az Európai Alkotmányjogi Központ – Themisztoklész és Dimitris Tsatsos Alapítvány MOZGÁSBAN projektje; a Jogi Központok Hálózatának „Élő Jogok” projektje; Kelet-Anglia és a Helyi Önkormányzati Szövetség APE Aktív Polgárok Együtt projektje; valamint a Migrációs Politikai Csoport által létrehozott egyablakos ügyintézési pontok az uniós polgárok politikai részvételéhez.
[30] https://www.consilium.europa.eu/media/22130/st09008en17.pdf.

Régiók Bizottsága várhatóan 2017 végén fogadja el véleményét az uniós polgárságról szóló jelentésről.

A más tagállamokban mozgó és tartózkodó uniós polgárok száma növekszik. Az előző két jelentés óta eltelt időben a mobil uniós polgárok népessége megduplázódott – 2016-ban a szavazati korhatárt elért népességük körülbelül 14 millió főt tett ki –, de a mobil uniós polgárok helyhatósági választói névjegyzékébe történő felvétele alacsony maradt. A választók részvételi aránya továbbra is kihívást jelent valamennyi demokrácia számára. A mobil polgárok alacsony részvételi aránya aggasztó, mivel reális veszélye van annak, hogy választójogukat nem gyakorolják a honosság szerinti és a fogadó tagállamban sem. Ez teljesen kizárja őket a demokratikus részvételből. A szavazás olyan szokás, amelyet ösztönözni kell[31].

Szükségesnek tűnik a jobb adatgyűjtés. A mobil uniós polgárok tudatosságára és politikai jogainak gyakorlására, valamint a helyi közösségben történő részvételük során tapasztalt bármely nehézségre vonatkozó több mennyiségi és minőségi adat segítene orvosolni a mobil uniós polgárok alacsony részvételi arányát. A mobil polgárok számára vonatkozóan gyakran csak nemzeti, nem pedig regionális vagy helyi szinten gyűjtöttek adatokat. Ugyanakkor olyan regionális és helyi adatok szükségesek, amelyek elősegítik a célzott uniós politikai döntéshozatalt, és ráirányítják a helyi érdekelt felek figyelmét a mobil uniós polgárokra.

Bár számos kérdést megoldottak, a Bizottság továbbra is figyelemmel kíséri az irányelv végrehajtását, és néhány országgal még mindig párbeszédet folytat.

A mobil uniós polgárokat érintően a helyi közigazgatás végrehajtó tisztségeinek betöltésére vonatkozó korlátozás a tagállamokban lassanként csökken.

A Bizottság úgy véli, hogy továbbra is indokolt Luxemburgnak az irányelvtől való eltérés folytatólagos alkalmazására irányuló kérelme. Ezenkívül megteszi a szükséges lépéseket az irányelv mellékletének módosítására, naprakésszé téve az alapszintű helyhatósági egység nemzeti fogalommeghatározásainak listáját az egyes tagállamokban a közelmúltban bekövetkezett változtatások fényében.

A mobil uniós polgárok helyhatósági választásokba történő nagyobb mértékű és az európai politikai életbe való szélesebb körű bevonása olyan kihívás, amely a tagállamok részéről közös erőfeszítést igényel, ideértve a helyi és regionális hatóságokat, az uniós intézményeket, a civil társadalmat és a politikai pártokat. Ez alapvető fontosságú annak biztosításához, hogy a mobil uniós polgárok az őket befogadó közösségek társadalmi és politikai életébe beilleszkedjenek.

A Bizottság a következő intézkedéseket hajtja végre:

Az ismeretek bővítése

Az uniós polgároknak a tagállamok helyhatósági választásain és a 2019-es európai választásokon való részvételére előretekintve a Bizottság 2018-ban egy Eurobarométer tematikus felmérést fog végezni a mobil uniós polgárok demokratikus részvételéről. A cél a választójogok gyakorlásának és az Unió demokratikus normáinak javítása. A Bizottság törekedni fog a mobil uniós polgárokra vonatkozó regionális demográfiai adatok gyűjtésének javítására. Megbízza továbbá az uniós polgársághoz fűződő jogokkal foglalkozó tudományos szakemberek hálózatát azzal, hogy több minőségi bizonyítékot állítsanak össze arra vonatkozóan, hogy mely uniós polgárok politikai részvétele szükséges a helyhatósági és az

[31] Az Európai Parlament tanulmánya szerint a szavazás első számú indoka a „Mindig szavazok” volt. http://www.europarl.europa.eu/pdf/eurobarometre/2014/post/post_2014_survey_analitical_overview_en.pdf.

európai választásokon, valamint a demokratikus környezetről és a részvételt támogató gyakorlatokról.

Tájékoztatás és tudatosságnövelés

A következő európai választások előkészítésekor a Bizottság szerepeltetni fog az uniós polgársághoz fűződő jogokról (ideértve a választójogot is) szóló információkat tájékoztató kampányaiban. Ismereteket bővítő tevékenységeket is végeznek majd a választói névjegyzékébe történő felvétel és a mobil uniós polgárok részvételének előmozdítása érdekében azokban a tagállamokban, ahol helyhatósági választásokat tartanak[32].

A Bizottság aktívan fogja népszerűsíteni az „Európa Önökért” portált, ahol az uniós polgárok könnyen hozzáférhető információkat találnak a lakóhelyük szerinti tagállamban tartott választások alaki követelményeiről.

A szavazási folyamat megkönnyítése

Különösen fontos a regisztráció és a szavazás megkönnyítése a szavazók számára. Tanulmányok szerint maguk az uniós polgárok – különösen azok, akik az állampolgárságuk szerinti országtól eltérő országban szavaznak – üdvözölnék az olyan gyakorlatokat, amelyek megkönnyítenék számukra az ezeken a választásokon nem állampolgárként történő szavazást (pl. önálló levél, választói névjegyzékbe történő online felvétel, elektronikus szavazás stb.)[33].

Támogatni fogják a szavazók választói névjegyzékbe történő automatikus felvételét, ideértve a tagállamok választási ügyekkel foglalkozó szakértőinek hálózatán keresztüli támogatást is.

2018-ban készül el a távoli szavazásról (ideértve a postai és elektronikus úton történő szavazást is) szóló tanulmány. Ez a tanulmány a szavazók választói névjegyzékbe történő felvételének és a szavazási folyamat elősegítésének további módjait vizsgálja valamennyi típusú választásra vonatkozóan.

Végezetül 2018-ban demokratikus részvétellel foglalkozó magas szintű rendezvény szervezésére kerül sor, amelynek fókuszában különösen a bevált módszerek előmozdítása áll a fiatalok, valamint a kiszolgáltatott helyzetben lévő és alulreprezentált csoportok részvételének növelése érdekében.

Az érdekelt felek bevonása

A Bizottság együtt kíván működni a Régiók Bizottságával (annak CIVEX szakbizottságán keresztül[34]), valamint a regionális és helyi hatóságok hálózatával. A cél a politikai életben történő részvételt növelő tevékenységek előmozdítása a helyi hatóságok tapasztalatairól való adatgyűjtés és a bevált gyakorlatok helyi szinten történő népszerűsítése révén. A Bizottság ezeket a munkálatokat a tagállamok választási ügyekkel foglalkozó szakértőinek hálózatán keresztül fogja koordinálni.

[32] 2018-ban helyhatósági választásokat fognak tartani Belgiumban, Magyarországon, Máltán, Lengyelországban, Szlovákiában, Szlovéniában, Svédországban, a Cseh Köztársaságban, Hollandiában és az Egyesült Királyságban 2019-ben Bulgáriában, Görögországban, Írországban és Litvániában tartanak helyhatósági választásokat.

[33] Lásd az uniós polgárságról szóló 430. sz. Eurobarométer gyorsfelmérést, valamint az uniós polgárságról szóló jelentésről folytatott 2015. évi nyilvános konzultációt.

[34] A Régiók Bizottságának „Uniós polgárság, kormányzás, intézményi és külügyek” szakbizottsága.

A Bizottság a 2018-as, demokratikus ügyekkel foglalkozó magas szintű rendezvényének keretén belül foglalkozni fog a mobil uniós polgárok – köztük a fogyatékossággal élők vagy a kisebbségekhez tartozók – politikai részvételének kérdésével. A Bizottság a 2017 novemberében rendezett Éves Alapjogi Kollokviumon „Demokráciáink előmozdítása” címmel egy munkaértekezletet is szervezett. A cél az volt, hogy hozzájáruljanak a nők politikai szerepvállalását elősegítő gyakorlatokhoz, valamint a nemek közötti egyenlőség és a nők európai választásokon történő szerepvállalása iránti nagyobb mértékű elkötelezettséghez.

A Bizottság továbbra is alkalmazza a *Jogok, egyenlőség és polgárság programot* a mobil uniós polgárok fogadó államban történő befogadását és társadalmi részvételét elősegítő projektek finanszírozására, ideértve a helyhatósági választásokon való részvételüket is. A projektek megvalósítását EU-szerte működő szervezetek végzik, és számos mobil uniós polgárt érnek el.

MELLÉKLET

Adattáblázatok

1.1. táblázat: Az uniós polgárok helyhatósági választói névjegyzékébe történő felvétele*

	A tagállam a helyhatósági választások választói névjegyzékébe történő automatikus felvétel alkalmazását jelentette **(TAGÁLLAMI ADATOK)**	A tagállam választójogi korhatárt elért népessége **(2016-os Eurostat-adatok)**	A tagállam területén tartózkodó 15 év feletti uniós polgárok száma **(2016-os Eurostat-adatok)**	A helyhatósági választásokon szavazójoggal rendelkező uniós polgárok száma **(TAGÁLLAMI ADATOK)**	A helyhatósági választások választói névjegyzékébe felvett uniós polgárok száma **(TAGÁLLAMI ADATOK)**	A helyhatósági választások választói névjegyzékébe felvett uniós polgárok százalékos aránya **(EUROSTAT-ADATOK)**	A helyhatósági választások választói névjegyzékébe felvett uniós polgárok százalékos aránya **(TAGÁLLAMI ADATOK)**	A tagállam szavazójoggal rendelkező népessége a választójogi korhatárt elért uniós polgárok számával összevetve (%-ban kifejezett érték)
FINNORSZÁG	x	4,591,285	80,608	81,062	81,062	-	100.0	1.76
LETTORSZÁG	x	1,668,697	5,523	15,452	15,452	-	100.0	0.33
HOLLANDIA	x	14,179,348	405,499	430,985	430,985	-	100.0	2.86
MAGYARORSZÁG	(x)	8,406,037	79,865	105,061	104,805	-	99.8	0.95
MÁLTA	x	372,514	14,021	14,021	14,021	100.0	100.0	3.76
LITVÁNIA	x	2,464,811	4,528	4,870	4,524	99.9	92.9	0.18
DÁNIA	x	4,746,977	168,754	178,909	113,773	67.4	63.6	3.55
ÍRORSZÁG		3,687,782	318,565	323,460	78,648	24.7	24.3	8.64
FRANCIAORSZÁG		54,431,181	1,328,334	1,248,807	279,488	21.0	22.4	2.44
LUXEMBURG		481,358	189,921	159,485	28,342	14.9	17.8	39.46
BELGIUM		9,389,775	744,658	765,490	104,683	14.1	13.7	7.93
PORTUGÁLIA	x	8,880,498	96,391		12,992	13.5	-	1.09
GÖRÖGORSZÁG		9,226,985	180,025	19,413	19,413	10.8	100.0	1.95

* *Az Eurostat 2016-os évre vonatkozó, korcsoport, nem és állampolgárság szerinti bontású népességi adatai [migr_pop1ctz] (2017. október 31-én kinyert adatok), valamint a tagállamok által szolgáltatott adatok alapján.*

1.2. táblázat: A mobil uniós polgárokra vonatkozó adatok áttekintése**

	A tagállam területén tartózkodó (15 év feletti) uniós polgárok száma 2016. január 1-jén **(2016-os Eurostat-adatok)**	A helyhatósági választásokon szavazójoggal rendelkező uniós polgárok száma **(tagállami adatok)**	A helyhatósági választások választói névjegyzékébe felvett uniós polgárok száma **(tagállami adatok)**	A helyhatósági választások választói névjegyzékébe felvett uniós polgárok százalékos aránya **(tagállami adatok)**	A tagállam választójogi korhatárt elért (15 év feletti) népessége 2016. január 1-jén **(2016-os Eurostat-adatok)**	A tagállam szavazójoggal rendelkező népessége összevetve a szavazójoggal rendelkező uniós polgárok népességével (%-ban kifejezett érték)	A helyhatósági választásokon jelöltként induló uniós polgárok száma (tagállami adatok)	A helyhatósági választásokon jelöltként induló és megválasztott uniós polgárok százalékos aránya
Ország								
Belgium	744,658	765,490	104,683	14,1	9,389,775	7,93		
Bulgária	12,544				6,155,578	0,20		
Cseh Köztársaság	183,497				8,930,127	2,05		
Dánia	168,754	178,909	113,773	67,4	4,746,977	3,55	65	9,2
Németország	3,437,834	1,885,464*			71,294,558	5,33		
Észtország	14,188				1,104,499	1,28		
Írország	318,565	323,460	78,648	24,7	3,687,782	8,64		
Görögország	180,025	19,413	19,413	10,8	9,226,985	1,95		
Spanyolország	1,731,468	2,074,248			39,414,699	4,39	1,913	
Franciaország	1,328,334	1,248,807	279,488	21,0	54,431,181	2,44		
Horvátország	12,438				3,579,197	0,35		
Olaszország	1,281,928				52,383,692	2,45		
Ciprus	96,362				708,781	13,60		
Lettország	5,523	15,452	15,452	279,8	1,668,697	0,33	10	20,0
Litvánia	4,528	4,870	4,524	99,9	2,464,811	0,18	5	20,0
Luxemburg	189,921	159,485	28,342	14,9	481,358	39,46	225	7,6
Magyarország	79,865	105,061	104,805	131,2	8,406,037	0,95	41	12,2
Málta	14,021	14,021	14,021	100,0	372,514	3,76	9	22,2
Hollandia	405,499	430,985	430,985	106	14,179,348	2,86		
Ausztria	525,361				7,444,897	7,06		
Lengyelország	21,898				32,258,354	0,07		
Portugália	96,391		12,992	13,5	8,880,498	1,09		
Románia	46,434		40,846		16,695,321	0,28	53	15
Szlovénia	16,697				1,757,798	0,95		
Szlovákia	47,747				4,594,209	1,04		
Finnország	80,608	81,062	81,062	100,6	4,591,285	1,76		
Svédország	265,042				8,133,874	3,26	419	20,8
Egyesült Királyság	2,677,936				53,795,166	4,98		

* *18 év feletti választójogi korhatár a következő tartományokban: Bajorország, Berlin, Brandenburg, Bréma, Hessen, Alsó-Szászország, Mecklenburg-Elő-Pomeránia, Rajna-Pfalz, Szászország és Szász-Anhalt.*

** *Az Eurostat 2016-os évre vonatkozó, korcsoport, nem és állampolgárság szerinti bontású népességi adatai [migr_pop1ctz] (2017. október 31-én kinyert adatok), valamint a tagállamok által szolgáltatott adatok alapján.*

1.3. táblázat: Az e jelentés készítéséhez felhasznált, tagállamok által benyújtott kérdőíven feltüntetett minőségi megtérülések áttekintése

	A polgárokat segítő intézkedések	A tagállamok hatóságai végrehajtanak a mobil uniós polgárokat segítő tájékoztató intézkedéseket?	Léteznek a politikai életben történő szerepvállalást segítő lépések és intézkedések?	Tisztában van azokkal a gyakorlati nehézségekkel, amelyekkel a nem állampolgárok szembesültek, vagy amelyekről visszajeleztek?	A nemzeti jogszabályok módosítása	Létezik 2011 januárja óta hatályos új jogszabály a 94/80/EK irányelv átültetésére vonatkozóan?	A 94/80/EK irányelv „alapszintű helyhatósági egységekre” vonatkozó mellékletét szükséges módosítani?	A végrehajtói tisztségek nem állampolgárok általi betöltésére vonatkozó korlátozó jogszabályokat módosították?
ORSZÁG								
BELGIUM		**ÖK**	**Brüsszel önkormányzata**	**NEM**				
BULGÁRIA								
CSEH KÖZTÁRSASÁG		**NEM**	**NEM**	**NEM**				
DÁNIA		**IGEN**	**NEM**	**n.a.**		**IGEN**	**IGEN**	
NÉMETORSZÁG		**ÖK**	**ÖK**	**n.a.**				
ÉSZTORSZÁG								
ÍRORSZÁG		**IGEN**	**IGEN**	**n.a.**			**IGEN**	
GÖRÖGORSZÁG		**ÖK**	**IGEN**	**NEM**				
SPANYOLORSZÁG		**IGEN/ÖK**	**ÖK**	**NEM**				
FRANCIAORSZÁG								
HORVÁTORSZÁG								
OLASZORSZÁG		**IGEN**	**n.a.**	**n.a.**		**IGEN**		
CIPRUS								
LETTORSZÁG		**IGEN**	**NEM**	**NEM**				
LITVÁNIA		**IGEN**	**IGEN/ÖK**	**NEM**				
LUXEMBURG		**IGEN**	**IGEN**	**NEM**		**IGEN**		
MAGYARORSZÁG		**IGEN**	**n.a.**	**n.a.**		**IGEN**	**IGEN**	**IGEN (törölve)**
MÁLTA		**IGEN**	**IGEN/ÖK**	**NEM**		**IGEN**		
HOLLANDIA		**NEM**	**NEM**	**NEM**			**IGEN**	
AUSZTRIA		**IGEN/ÖK**	**IGEN/ÖK**	**NEM**				
LENGYELORSZÁG								
PORTUGÁLIA								
ROMÁNIA		**IGEN**	**n.a.**	**NEM**		**IGEN**	**NEM**	**IGEN (törölve)**
SZLOVÉNIA		**IGEN**	**IGEN/ÖK**	**NEM**		**IGEN**	**IGEN**	
SZLOVÁKIA		**ÖK**	**NEM/ÖK**	**NEM**				
FINNORSZÁG		**IGEN**	**NEM**	**NEM**		**IGEN**		
SVÉDORSZÁG		**IGEN/ÖK**	**IGEN**	**NEM**		**n.a.**		
EGYESÜLT KIRÁLYSÁG		**IGEN**	**NEM**	**NEM**		**IGEN**	**IGEN**	

Jelmagyarázat és megjegyzések

ÖK: A helyi önkormányzat tett erre vonatkozó lépéseket

IGEN/ÖK: A tevékenységek a helyi önkormányzat, illetve a központ kormányzat hatáskörébe tartoznak, és általuk valósulnak meg

NEM/ÖK: A tevékenységek a központi kormányzat, valamint a helyi önkormányzat hatáskörébe tartoznak, de azokat csak a helyi önkormányzat valósítja meg